

Електронний збірник

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: ЦІННОСТІ, СТРАТЕГІЇ, ІННОВАЦІЙНІ ПРАКТИКИ

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної
онлайн-конференції

Полтава
2024

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки
Полтавської обласної військової адміністрації
Інститут обдарованої дитини НАПН України
Національний університет «Острозька академія»
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
Полтавський державний аграрний університет
Полтавська академія неперервної освіти ім. М. В. Остроградського

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: ЦІННОСТІ, СТРАТЕГІЇ, ІННОВАЦІЙНІ ПРАКТИКИ

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції,
присвяченої Всесвітньому дню філософії
(Полтава, 20 листопада 2024 р.)

Полтава
2024

УДК 37.013:1-005.745 (08)
Ф 51

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
ПАНО ім. М.В.Остроградського (протокол №6 від 25 жовтня 2024 року)

Рецензенти:

Кравченко Петро Анатолійович, доктор філософських наук, професор, професор кафедри культурології, філософії та музеєзнавства Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Мокляк Володимир Миколайович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та андрагогіки Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка

Ф 51 Філософія освіти в умовах сучасних викликів: цінності, стратегії, інноваційні практики : матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції, присвяченої Всесвітньому дню філософії (Полтава, 20 листопада 2024 року) / упоряд. : Т.О.Бондар, В.Ю.Стрельников, Н.П.Шаповалова. Полтава : ПАНО, 2024. 209 с. – Електронне видання – Режим доступу: <https://pano.pl.ua/vidannya-pano-2/>.

Збірник тез доповідей і статей учасників Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції «Філософія освіти в умовах сучасних викликів: цінності, стратегії, інноваційні практики» об'єднує наукові дослідження та практичні розробки, спрямовані на осмислення викликів, що постають перед сучасною освітою, особливо в умовах війни. Учасники розглядають питання сучасної філософії освіти та стратегій розвитку мислення у школах і закладах вищої освіти, використання інноваційних підходів в освітньому процесі, а також втілення європейських цінностей в освітню практику. Значна увага приділяється питанням реформування профільної освіти як складової Нової української школи.

Матеріали конференції будуть корисними для освітян, які прагнуть глибшого осмислення філософських засад освіти, вдосконалення професійної компетентності, розвитку критичного мислення та впровадження інноваційних підходів у навчальний процес. Збірник стане у нагоді педагогам, які працюють в умовах сучасних викликів, та всім, хто зацікавлений у реформуванні освіти, зокрема в контексті профільного навчання, післядипломної, вищої та загальної середньої освіти.

УДК 37.013:1-005.745 (08)

Автори тез доповідей і статей відповідають за зміст публікацій, достовірність викладеного матеріалу, цитування джерел, бібліографічних покликань, дотримання принципів академічної доброчесності. Думки авторів можуть не збігатися з позицією упорядників.

© ПАНО ім. М.В. Остроградського, 2024
© Автори тез доповідей і статей, 2024

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1.

Філософія освіти і розвиток мислення в сучасних освітніх закладах в умовах війни

<i>Берегова Г.Д.</i> Філософія освіти: психологічний конструктивізм і психофізична проблема	6
<i>Бондар Т.О.</i> Когнітивний менеджмент і розвиток резильєнтності в освітній діяльності: комплексний підхід	11
<i>Водолазська Т.В.</i> Особливості формування системного мислення в школі	19
<i>Годзь Н.Б., Кривенко С.В., Круць О.А.</i> Значення викладання футурології і ретрофутурології в українських технічних та педагогічних університетах в період війни й повоєння з точки зору екологічної проблематики і філософії техніки	24
<i>Кочарян А.Б.</i> Філософія впровадження перспективних моделей спеціалізованої освіти наукового спрямування за техніко-технологічним профілем в заклади загальної середньої та позашкільної освіти	27
<i>Кравченко П.А.</i> Категорія «віра» в контексті ціннісних орієнтацій особистості .	36
<i>Хліманцов Т.В.</i> Роль і особливості відповідальної поведінки військового офіцера	41
<i>Шрагіна Л.І., Меєрович М.Й.</i> Стратегічні засади системи освіти на сучасному етапі розвитку економіки	44
<i>Шейко С. В.</i> Критично-порівняльний аналіз світоглядних основ філософії освіти Г. Сковороди та Ф. Вольтера	48
<i>Tingting Dong</i> The specific practice of youth education from the perspective of Marxist theory	55

СЕКЦІЯ 2.

Інноваційні практики в освітньому процесі: новаторські методи та підходи

<i>Абрамов Д. О., Лебедик Л. В.</i> Роль індивідуальної освітньої траєкторії педагога закладу позашкільної освіти у формуванні професійних ціннісних орієнтацій вихованців	61
<i>Білик Н.І.</i> Інноваційні підходи у системі неперервної освіти	65
<i>Ігнатюк О.А., Поліщук Д.В.</i> Цифрова компетентність як інноваційна складова у структурі професійно – педагогічної компетентності майбутнього викладача: особливості застосування	70
<i>Книш В.Г., Пристинська Т.М., Пристинський В.М.</i> Інноваційні практики в освітньо-реабілітаційному процесі осіб з особливими потребами	75
<i>Козоза В. М., Лебедик Л. В.</i> Значення індивідуальної освітньої траєкторії керівника закладу позашкільної освіти для побудови його професійного іміджу	82
<i>Лебедик Л. В.</i> Реалізація індивідуальної освітньої траєкторії майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти через сучасні форми організації навчання	87
<i>Маркіна Л.А.</i> STEAM- та STEM-освіта: погляд нового покоління (на прикладі історико-археологічного комплексу Чжоукоудянь, Китай)	92

<i>Мисан К. Л., Лебедик Л. В.</i> Формування професійної толерантності майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти засобами індивідуальної освітньої траєкторії	97
<i>Місько В. В., Стрельніков В. Ю.</i> Можливості індивідуальної освітньої траєкторії для розвитку інформаційної компетентності педагога закладу позашкільної освіти	102
<i>Новікова І.В.</i> Проектне навчання як інструмент розвитку критичного мислення	107
<i>Опошнян О. І., Лебедик Л. В.</i> Використання індивідуальної освітньої траєкторії для модернізації системи планування роботи закладу позашкільної освіти	110
<i>Панасенко Е.А., Білаковський О.І.</i> Умови розвитку soft skills компетентностей у здобувачів вищої освіти: сучасні реалії та виклики	115
<i>Кіріяченко І. А., Подольська Т. В.</i> Імерсивні технології в освіті КНР	121
<i>Пристинський В.М., Климов Д.Є.</i> STEAM-освіта на уроках фізичної культури як метод підвищення мотивації учнів до рухової активності	127
<i>Пристинський В.М., Козуб М.В., Пристинська Т.М.</i> Технології STEAM-освіти у фізичній культурі і спорті	132
<i>Пустяк Р. А., Лебедик Л. В.</i> Підготовка майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти до здійснення інклюзивної освіти з використанням індивідуальної освітньої траєкторії	139
<i>Стрельніков В. Ю.</i> Основні вектори розвитку вчителя за індивідуальною освітньою траєкторією	144
<i>Wei Sun</i> Immersive technology in education and its essential characteristics	155

СЕКЦІЯ 3.

Європейські цінності як фундамент сучасної освіти

<i>Грень Л.М., Бейка І. А., Лисенко Д. К.</i> Інклюзивна освіта – підготовка до дорослого життя	161
<i>Попова О.Б., Соколова Н.Д., Довбенко Т.В.</i> Виховання патріотизму через громадянську освіту	166
<i>Прокопенко В.В.</i> Основні підходи до класифікації ключових освітніх компетентностей: європейський досвід	169
<i>Сапожников С.В., Теплицька А.О.</i> Особливості сучасної системи вищої педагогічної освіти Австрійської Республіки	173
<i>Цись П.С.</i> Формування ціннісних орієнтирів у здобувачів освіти в позанавчальній діяльності в університетах США	178
<i>Чеботарьов М. К., Янчук Д.В., Ісакова Д. М.</i> Шляхи покращення зайнятості населення та подолання безробіття у період воєнного стану	184

СЕКЦІЯ 4.

Профорієнтація та профільне навчання в НУШ: виклики і перспективи

<i>Буйдіна О.О.</i> Диференціація навчання в сучасній українській школі: теоретичні основи та практичні аспекти	189
<i>Шаповалова Н.П.</i> Сучасний стан реформування старшої школи згідно з концепцією НУШ (третій етап - профільна середня освіта)	194

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ	205
-------------------------------------	-----

УДК 378

Попова О.Б.,

кандидат філософських наук,
доцент кафедри

соціально-гуманітарних дисциплін,
Національний університет фізичного
виховання і спорту України,

Соколова Н.Д.,

кандидат філософських наук,
доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін,
Національний університет фізичного
виховання і спорту України,

Довбенко Т.В.,

старший викладач кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін,
Національний університет фізичного
виховання і спорту України

ВИХОВАННЯ ПАТРІОТИЗМУ ЧЕРЕЗ ГРОМАДЯНСЬКУ ОСВІТУ

Анотація. Громадянську освіту можна розглядати як складову громадянського виховання особистості. Виховання громадянина має бути спрямоване на розвиток патріотизму – любові до свого народу, до України. Патріотичне виховання та громадянська освіта є головними складниками сучасної системи української освіти. Становлення патріотизму та громадянська освіта взаємодоповнюють одне одного, сприяючи формуванню активної, свідомої та відповідальної громадянської позиції особистості.

Ключові слова: Громадянська освіта, патріотизм, патріотичне виховання, громадянська позиція.

Abstract. Civic education can be considered as a component of civic education of the individual. The education of a citizen should be aimed at the development of patriotism – love for one's people, for Ukraine. Patriotic education and civic education are the main components of the modern Ukrainian education system. The formation of patriotism and civic education complement each other, contributing to the formation of an active, conscious and responsible civic position of the individual.

Keywords: Civic education, patriotism, patriotic education, civic position.

Патріотизм – це емоційне ставлення до своєї країни, яке включає гордість за її досягнення, повагу до її культурних традицій, історії та цінностей. Він також передбачає готовність захищати свою країну в умовах загрози. Патріотизм можна розглядати як усвідомлене почуття належності до своєї країни, що включає гордість за її досягнення, повагу до її культури та історії. Ідеї патріотичного виховання завжди були актуальними для педагогічної еліти України. Такі відомі українські діячі, як В.Антонович, М.Драгоманов, М. Грушевський, Б. Грінченко, А. Макаренко, В. Сухомлинський звертали увагу у своїх робо-

тах на особливе значення формування патріотизму і громадянської свідомості підростаючого покоління. Так, наприклад, М. Грушевський у своїй книзі «На порозі нової України», пише про ідеал розбудови Української незалежної держави, провідне місце у цьому ідеалові посідає образ громадянина України, його громадянських добродійностей. М. Грушевський підкреслював, що виховання у громадян почуття обов'язку перед Батьківщиною – це найвищий стимул, який має об'єднати весь народ в однім пориві [1, с.74].

Сьогодні Україна втрачає найбільш освічених і здатних до культурної й державотворчої роботи людей через ганебне ставлення влади до освіти, науки, культури, мистецтва, інформаційних технологій, винахідництва. В одному з актуальних досліджень «Українського інституту майбутнього», українці залюбки називали символи, з якими асоціюють країну, проте жоден респондент не назвав матеріальні об'єкти або громадські досягнення/системи, які існують сьогодні (наука, бренди, матеріальні здобутки, рукотворні об'єкти тощо) [4]. Дані соціологічних досліджень свідчать, що рівень патріотизму в Україні є недостатньо високим, і як наслідок - 50,4% молоді віком від 18-29 років готові емігрувати, а у віковій групі 30-39 років – 42,4%. Отже, кожна друга молода людина, допускає можливість еміграції. Яке ж майбутнє чекає Україну, якщо така тенденція буде зберігатися? [3, с.27]

Студенти, які розуміють і цінують свою історію та культуру, стають активними учасниками громадянського життя. У вихованні молоді патріотизм допомагає формувати національну ідентичність, що є особливо важливим у багатонаціональному та багатокультурному суспільстві.

Громадянська освіта допомагає молоді зрозуміти своє місце в історії країни, важливість національних традицій, культури та мови. Через вивчення історичних подій, зокрема, героїчних сторінок боротьби за незалежність, формуються ціннісні орієнтири. Виховання патріотизму не може відбуватися без усвідомлення значення свободи та демократичних принципів. Важливо навчати молодь, що захист цих цінностей – це не лише право, а й обов'язок кожного громадянина. Патріотизм повинен бути гуманістичним і включати повагу до прав людини; виховання толерантності та поваги до різноманітності сприяє більш гармонійному суспільству [2, с.7].

У часи війни патріотизм набуває особливого значення, адже він стимулює молодь до активної участі у захисті країни. Патріотизм може зміцнити моральний дух, заохочуючи молодь підтримувати армію, брати участь у волонтерських ініціативах і допомагати переселенцям. Студенти можуть долучатися до різних ініціатив, допомагати військовим, лікарням та благодійним фондам. Це не лише зміцнює патріотичні почуття, але й формує відчуття відповідальності за долю країни.

В цих умовах необхідна інтеграція патріотичних тем у навчальні програми, такі як проекти, присвячені видатним українцям, культурним надбанням, або історії незалежності. Заняття можуть включати аналіз історичних подій, дис-

кусії про сучасні виклики, а також про роль кожного громадянина в побудові майбутнього.

Організація тематичних заходів, екскурсій до пам'ятників, музеїв, а також участь у місцевих святкуваннях. Заохочення молоді до участі у волонтерських програмах, що допомагають армії, переселенцям чи постраждалим від війни, підсилює їхнє усвідомлення громадянських обов'язків. Це також формує почуття єдності та солідарності в суспільстві.

У сучасному світі важливо навчати студентів медіа-грамотності, щоб вони могли критично оцінювати інформацію, отримуючи знання про дезінформацію, особливо в умовах війни. Це допомагає формувати свідоме ставлення до національної ідентичності та патріотизму, сприяючи усвідомленому захисту своїх цінностей. Використання сучасних технологій: онлайн-ресурси та платформи можуть стати потужними інструментами для виховання патріотизму, надаючи доступ до інформації про історію, культуру та досягнення України.

Співпраця з місцевими організаціями та ветеранами війни може надати студентам та учням цінні уроки з перших вуст, формуючи особисте ставлення до патріотизму.

На сучасному етапі, коли наша країна перебуває у стані війни, першочерговим залишається виховання молоді в дусі патріотизму, любові й поваги до своєї держави, свідомої готовності стати на захист країни. Досвід провідних країн переконливо доводить, що основою патріотизму є переконаність громадян, що їхня сила в єдності. Лише завдяки почуттям національної єдності, злагоди, миролюбності можна зберегти Україну, зміцнитися, стати рівними серед рівних.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. М. Грушевський. На порозі нової України. Нью-Йорк-Львів-Київ-Торонто-Мюнхен, 1992.
2. Дерев'янку Н. Теоретичні засади формування громадянської культури школярів / За ред. В. Костіва. – Івано-Франківськ: Плай, 2002. – 199 с.
3. Довбенко Т.В. Фіалко Н.А., Проблеми виховання національної свідомості студентської молоді // Матеріали XXX Міжнародної науково-практичної конференції. Збірник тез доповідей – Полтава, 2021 р. - С. 27-29
4. Мокан В. Чому держава повинна унормувати сферу національно-патріотичного виховання // Українська правда 2021. [URL:https://www.pravda.com.ua/columns/2021/12/14/7317302/](https://www.pravda.com.ua/columns/2021/12/14/7317302/)